

DE ZOON

Els Florijn, Arie Kok,
Helga Warmels en anderen

DE ZOON

KERSTVERHALEN

Uitgeverij Mozaïek, Utrecht

ISBN 978 90 239 5055 4 (boek)
ISBN 978 90 239 5056 1 (e-book)
NUR 301

Ontwerp omslag Studio Ron van Roon
Lay-out en dtp Gewoon Geertje

© 2017 Uitgeverij Mozaïek, Utrecht
www.uitgeverijmozaiek.nl

Alle rechten voorbehouden

Inhoud

Matroesjka – *Geertje Bikker* 7

Desiré – *Helga Warmels* 15

Van de overkant – *Arie Kok* 25

Het licht zien en doorgeven – *Joke Verweerd* 31

Brief uit Berlijn – *Sarah van der Maas* 41

Wacht – *Clasina van den Heuvel* 55

Ave Maria – *Sytske de Jong* 63

De zoon – *Els Florijn* 71

Reddende engel – *Ria Borkent* 77

Een zwarte nacht – *Nine de Vries* 91

De heraut – *Maria de Jonge* 103

Nachtdienst – <i>Joke Meeuse</i>	113
Licht – <i>Roelie Prins</i>	123
De laatste kerstpreek – <i>Cees Pols</i>	133
De stilte van het donker – <i>Tineke Smith</i>	145
Habitat – <i>Marieke van Meijeren</i>	157
Een bed van rozen – <i>Marianne Florijn</i>	163
Dicht bij de vijand – <i>Rosalyn van Moorselaar</i>	169
Personalia	183

GEERTJE BIKKER

Matroesjka

Het duister van de Veluwe lijkt na de lichten van Zwolle extra zwart. De weg, even daarvoor nog hoog boven de IJssel verrijzend, duikt = al snel het bos in. De bomen langs de kant zijn nauwelijks te zien. Maar je voelt dat ze er staan, dat de strook asfalt hier de nieuwkomer is. Dat er een paar meter verderop een onherbergzaam woud ligt dat hier al tijden de dienst uitmaakt. Zolang de auto het doet en er niets gekks gebeurt, hebben we daar niets van te vrezen, denkt Nina. Ze zijn al een tijdje onderweg, in stilzwijgen verzonken. Het regent zachtjes. De banden suizen over het asfalt, de motor zoemt, bij elke scheur in de weg klepperen de deksels op de pannen achter in de auto.

Opeens ergert dat huiselijke geluid haar mateloos. Ze schiet overeind, van het ene op het andere moment is ze klaarwakker. ‘Dat je tegenwoordig je eigen eten moet meenemen als je voor een kerstdiner wordt uitgenodigd. Belachelijk!’

Vanuit haar ooghoek ziet ze dat Karel opschrikt achter het stuur. Hij schuift in zijn stoel en draait zijn hoofd even naar haar toe. ‘Wat zei je, Nien?’

Ze schudt haar hoofd, alweer wat gekalmeerd. ‘Ach, niets eigenlijk. Sorry, ik liet me even gaan.’

‘Het ging toch wel, dit jaar?’ zegt Karel, terwijl hij de ruitenwisser een standje hoger zet. In het donker van de auto klinkt zijn stem licht gealarmeerd. ‘Ik dacht dat je het wel aardig naar je zin had.’

Ze laat zijn woorden even op zich inwerken. Hij heeft eigenlijk wel gelijk, op zijn eigen afgewogen manier.

‘Het was minder erg dan vorig jaar, dat is zo,’ zegt ze, zoekend naar woorden voor haar ergernis. ‘De Syrische vluchtelingen die Lieke had uitgenodigd spraken in ieder geval Nederlands. Een beetje. Dat was vorig jaar wel anders.’

Hij humt instemmend. ‘Die tieners toen, daar kon je inderdaad geen woord mee wisselen. Maar met handen en voeten kom je ook een eind.’

Nina schiet onwillekeurig in de lach. ‘Het is natuurlijk prima dat Lieke zich voor vluchtelingen inzet. Maar ze draaft zo door. En ze zadelt ons er ook nog eens mee op. Denk je dat die mensen ermee geholpen zijn als ze samen met ons rollade en stoofpeertjes mogen eten?’

‘Jóuw rollade en stoofpeertjes nog wel,’ zegt Karel.

‘Daar gaat het me helemaal niet om, dat weet jij ook best.’

‘Klopt, Nien. Het punt is dat je zoon met een wereldverbeteraarster is getrouwd. En dat jij zo ongeveer in alles haar tegenpool bent,’ zegt hij, sussend.

Hij legt de vinger op de gevoelige plek, niet voor het eerst. De zaak niet op de spits drijven, leven en laten leven,

is Karels devies, waar zij ook de redelijkheid wel van inziet.

‘Het is gewoon naïeve uitsloverij,’ zegt ze, de laatste stoom afblazend.

Een paar kilometer verder gaapt Karel opeens hartgrondig.

‘Ben je nog een beetje wakker?’ vraagt ze, om haar gedachten een andere kant op te sturen. ‘Zullen we zo ruilen?’ Zo doen ze dat al sinds jaar en dag. Na bezoeken aan familie in het noorden van het land wisselen ze halverwege de rit van plaats. Zij rijdt standaard het laatste eind.

‘Graag.’ Ze hoort iets van opluchting in zijn stem.

De druppels die tegen de voorruit sloegen, zijn veranderd in flodderige vlokjes. Het zwart van de weg verdwijnt al snel onder een luchtig dekentje van sneeuw.

‘Dat moet er nog bij komen,’ zegt ze.

Karel grinnikt. Hij weet hoe bang ze is voor gladheid. ‘Jij wilde toch zo graag een witte Kerst?’

‘Om vanaf de bank naar te kijken, ja. Dit is toch wel andere koek. Ik wilde dat we maar alvast thuis waren.’

De sneeuw maakt de wereld klein. Zijn zij de enigen die nog op pad zijn? Het verkeer heeft soms wel iets van de insectenwereld, denkt Nina. Auto’s die willoos achter hun voorganger aan schuifelen, net mieren. En de dansende rode achterlichtjes van de sporadische auto’s die hen inhalen, lijken in het donker wel vuurvliegjes. Het is wel fijn om je door zo’n vuurvliegje te laten leiden, omdat het zicht steeds slechter is geworden.

Karel zet de richtingaanwijzer aan, neemt de afrit en mindert langzaam vaart. Ze wisselen vrijwel altijd bij Nunspeet van plaats. Laat op de avond is het parkeerterrein

desolaat, alsof het een soort niemandsland is, onzichtbaar voor het verkeer op de snelweg. Ze maken er, als ze de veilige luchtbel van hun auto verlaten om van plaats te verwisselen, steevast grapjes over. Met een serieuze ondertoon. Als iemand kwaad wil, heeft hij alle kans.

Zoals altijd staan er tientallen vrachtauto's met exotische kentekens geparkeerd, naast elkaar in het gelid, als de helft van een reusachtige visgraat. Sommige cabines zijn verlicht, andere aardedonker. Zomers scharrelen er wel eens mannen rond buiten bij de trucks, maar nu is er geen levende ziel te bekennen.

'De kust lijkt me veilig,' zegt Karel, die aanstalten maakt om zijn gordel te openen.

Maar Nina buigt zich iets opzij en drukt snel de knop van de centrale deurvergrendeling in.

'Wat doe je nou?' zegt hij.

Ze gebaart naar een silhouet iets verderop, rechts van de auto, buiten het bereik van de koplampen. De figuur valt nagenoeg samen met het duister van de achtergrond. 'Volgens mij staat daar iemand.' Terwijl ze in het donker tuurt, ziet ze het in gedachten al in de krant staan. Echt-paar neergestoken door buitenlandse bende. Autoroof op de Veluwe. Kalm blijven nu, Nina.

Karel tuurt wat kippig in de richting die ze aanwijst. In het donker kijken is nooit zijn sterkste kant geweest. Vroeger vond ze dat vertederend, nu vooral hinderlijk. Ze wijst nog een keer, ongeduldig. 'Wat verderop. Zie je?'

Hij kijkt nog eens goed en knikt dan bedachtzaam. 'Ja, nu wel. Het lijkt inderdaad wel of daar iemand staat. Ik ga even kijken of er iets aan de hand is.'

Als hij de deur van het slot wil doen, legt ze gauw haar hand op de zijne. 'Je gaat er toch niet naartoe? Je bent niet

wijs! Je weet nooit wat voor kwaad iemand in de zin heeft. En jij bent ook de jongste niet meer?

Maar Karel laat zich niet weerhouden. Hij schuift haar hand opzij, klikt zijn gordel los, opent het portier en stapt uit, housterig door het lange zitten.

Nina blijft verbluft achter. Wat haalt hij zich nu weer op de hals? Zijn hulpvaardigheid is spreekwoordelijk, in veertig jaar huwelijk heeft ze daar al vele staaltjes van meegemaakt. Als het aan hem lag, hadden ze inmiddels een huis vol zwervkatten. Maar goed dat zij er is om hem daarvoor te behoeden.

De donkere schim komt door de sneeuw langzaam dichterbij. In het licht van de koplampen is haar in voetlange gewaden gehulde gestalte goed te zien. Een vrouw, misschien nog maar een meisje. Het is moeilijk te zeggen.

Enigszins gerustgesteld klikt ook Nina haar gordel los. Een meisje, dat valt dan alvast mee. Al weet je natuurlijk nooit of ze niet als lokaas dient.

Ze stapt uit en loopt voorzichtig naar Karel en de onbekende toe, die een paar meter voor de auto op enige afstand van elkaar zijn blijven staan. Dit oponthoud moet zo kort mogelijk duren.

‘... is er gebeurd?’ hoort ze Karel vragen.

De jonge vrouw zegt niets, kijkt alleen maar. Haar ogen schieten heen en weer. Eerst naar Karel, en als ze Nina’s voetstappen in de sneeuw hoort knerpen ook naar haar.

Karel houdt vol. ‘Hoe heet je?’ Geen reactie. Ze ziet hem zoeken naar een volgende vraag. Wat staat hij zich uit te sloven. Zou hij niet doorhebben dat dat kind hem helemaal niet verstaat? Wat leest ze in de wilde blik in de ogen van het meisje? Een mengeling van paniek en opluchting, hoopt ze.

‘*Do you speak English?*’ probeert Karel. Geen antwoord. Hij kijkt haar aan. ‘Nina, help eens. Waar komen al die vluchtelingen ook al weer vandaan? Spreken ze daar Frans?’

Ze haalt haar schouders op, heeft geen idee. Frans spreken zij trouwens geen van beiden, dat weet hij ook best. Een kop koffie bestellen is nog tot daaraan toe, maar ze zou echt niet weten hoe ze met een wildvreemde een gesprekje moest aanknopen. Bovendien wil ze hier zo snel mogelijk weer vandaan. Ze voelt de sneeuwvlokken op haar hoofd landen. De kou uit de grond trekt in haar voeten. ‘Kunnen we niet iemand bellen? 112 of zo? Daar zijn toch wel instanties voor?’

Ze bekijkt het meisje dat voor haar staat eens goed. Eigenlijk zijn haar ogen het enige uitgesprokene aan haar. Verder heeft ze qua postuur wel wat weg van een matroesjka. Of eigenlijk van een zwart-witfoto van zo’n kleurige Russische pop. Ze is van hoofd tot voeten gehuld in een vormeloos uitlopend gewaad van een onbestemde, grauwe kleur. Er is sneeuw aan blijven plakken.

Hoe zou ze hier terecht zijn gekomen? Gealarmeerd kijkt ze om zich heen. Maar er is, afgezien van de mannen in de vrachtwagens, nog steeds geen mens te bekennen. En er staan verder ook geen auto’s.

Plotseling komt de kegelvormige figuur op hen af. Het meisje legt een hand op haar buik, die daardoor extra opvalt. Ze wrijft zachtjes heen en weer, daarbij Nina nadrukkelijk aankijkend. En ze opent haar mond, alsof ze toch iets gaat zeggen. Nina houdt haar adem in. Nee maar...

‘*Doctor? Docteur?*’ Ze kijkt Nina smekend aan.

Onwillekeurig zet ze een paar stappen naar haar toe en legt ze haar hand op de schouders van het meisje. ‘Zwan-

ger?’ Inwendig lacht ze zichzelf uit. Nu praat ze ook al Nederlands tegen haar. Ze verstaat er overduidelijk geen woord van. Maar deze onbekende heeft hen nodig. Met een schok dringt het besef tot haar door. Ze kunnen haar zo niet achterlaten.

‘Doctor? Docteur?’ herhaalt het meisje, nog steeds haar buik strelend. Als ze Nina’s peilende blik op zich voelt rusten haalt ze haar hand even van haar buik om naar de verderop geparkeerde vrachtwagens te wijzen. Aha. Daar komt ze dus vandaan. Meegesmokkeld, misschien. En eruit gezet omdat de baby eraan lijkt te komen. Nina voelt verontwaardiging in zich opborrelen. Dat zo’n smokkelaar ook hoogzwangere vrouwen accepteert, is toch ongelooflijk. En onverantwoord. En nu mogen zij het opknappen.

Nina’s hersens draaien op volle toeren. Ze kunnen het meisje hier niet laten staan. Daarvoor is het veel te koud. Nog langer naar elkaar staan kijken heeft geen zin. Ze besluit de knoop door te hakken. ‘We bellen de politie om die vrachtwagens te controleren. Maar eerst gaan we haar naar het dichtstbijzijnde ziekenhuis brengen. Waar zou dat zijn? Harderwijk?’

Ze legt haar hand op de rug van het meisje en leidt haar langzaam naar de auto. Haar kleding voelt onder de sneeuw doorweekt aan. ‘Ga jij op de achterbank, Karel? Met zo’n buik kan zij beter voorin zitten.’

Ze herinnert zich dat er achter in de auto een plaid ligt en haalt die tevoorschijn. Dat is vast beter dan die natte kleren. Nina gebaart tegen het meisje dat ze haar jas of hoe haar enkellange overkleed ook heet uit moet doen. Na enige aarzeling lijkt ze te begrijpen wat de bedoeling is. Ze maakt de knoopsluiting aan de voorkant open. Karel helpt

haar om het kledingstuk uit te trekken. ‘Niet te geloven, helemaal doorweekt. Wie weet hoe lang ze daar al stond,’ zegt hij.

Nina slaat de plaid om haar schouders. Het meisje kijkt haar opgelucht aan en gaat moeizaam manoeuvrerend in de auto zitten. Nina probeert de gordel dicht te maken, maar slaagt daar niet in. Haar handen zijn te stram, de buik van het meisje is te dik. Dan maar zonder.

‘En, hoe voelt het om ook eens de barmhartige Samaritaan te zijn?’ vraagt Karel als ze de auto aarzelend de besneeuwde snelweg op rijdt.

Nina lacht.

HELGA WARMELS

Desiré

Ze had eigenlijk geen boekingen meer verwacht; veel van haar klanten waren weg, Kerst vieren bij familie. Maar gisterochtend hing Josien ineens aan de lijn.

‘Ja, met mij.’

Josien zei nooit haar naam. En ze praatte zo zacht dat Desiré haar linkeroor moest dichtdrukken om haar te kunnen verstaan. Alsof ze nog steeds het idee had dat ze Desiré in het geniep moest bellen – wat waarschijnlijk ook zo was.

Desiré nam aan dat Josien over Frans zou beginnen. Negen van de tien keer dat ze naar De Pellenkamp ging, een wooncentrum voor lichamelijk en verstandelijk gehandicapten – al mocht je ze tegenwoordig niet meer zo noemen – was het voor Frans. Ze kende intussen elk plekje van zijn lichaam en wist precies wat hij lekker vond.

‘Ik bel voor...’

‘Sorry, voor wie, zeg je?’

Op fluisterton: ‘Voor Michiel.’

‘Michiel? Zegt me niks. Ben ik eerder bij hem geweest?’

Maar dat wist Josien niet. ‘Ik hoef toch zeker geen boekhouding bij te houden voor jou?’